

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Задорожний З.-М. В.

« 24 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 073 Менеджмент
освітньо-наукова програма – «Менеджмент»

Тернопіль – ТНЕУ
2019

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Дисципліна – «Корпоративне управління»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни – обов'язкова Мова навчання – українська
	Спеціальність – 073 Менеджмент; освітньо-наукова програма – «Менеджмент»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2,3</i>
Кількість змістових модулів – 3	Рівень вищої освіти – треть (освітньо- науковий)	Лекції (год.): <i>Денна – 30</i> <i>Заочна – 16</i> Практичні заняття (год.): <i>Денна – 15</i> <i>Заочна - 6</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота (год.): <i>Денна – 105</i> <i>Заочна – 128</i>
Тижневих годин: 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю - <i>екзамен</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Корпоративне управління»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Корпоративне управління» є ознайомити здобувачів із сутністю та принципами корпоративного управління, сформувати у них ринкове мислення щодо раціонального та ефективного господарювання; сформувати необхідні навички і вміння корпоративного управління; навчити корпоративної культури підприємницької діяльності.

Предмет вивчення – система корпоративного управління та організаційно-економічний механізм її функціонування на мікро- та макрорівнях, формування механізму розвитку інтегрованих корпоративних утворень, а також система відносин між акціонерами, менеджерами та іншими зацікавленими особами для забезпечення балансу їх інтересів, яка спрямована на ефективну діяльність корпорації.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовами успішного вивчення дисципліни є наявність у здобувачів глибоких, стійких та системних знань з таких навчальних дисциплін, як «Емпіричні методи та інформаційно-аналітичні технології у наукових пошуках», «Філософія науки».

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері корпоративного управління, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

2.4. Результати навчання:

Здатність критично мислити в сфері корпоративного управління, застосовувати отримані знання задля формування теоретичного підґрунтя наукових досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни «Корпоративне управління»

Змістовий модуль 1. Сутність та інфраструктура корпоративного управління

Тема 1. Корпоративне управління як фактор розвитку економіки

Корпоративна діяльність та розвиток корпоративних об'єднань. Етапи становлення корпоративної діяльності. Основні види господарських товариств, що існують в Україні. Корпоративні відносини та корпоративні інтереси. Учасники корпоративних відносин. Суб'єкти корпоративних відносин. Особливості внутрішніх і зовнішніх корпоративних відносин. Наглядова рада і виконавчий орган. Формування системи корпоративного управління: сутність, цілі, завдання, принципи. Основні проблеми корпоративного управління. Міжгалузеві особливості системи корпоративного управління.

Література: [3, 7, 11, 12].

Тема 2. Концепції та моделі корпоративного управління

Концепції управління корпораціями. Сутність організаційної моделі системи корпоративного управління. Учасники процесу корпоративного управління. Поняття моделі корпоративного управління та їх види. Основні моделі корпоративного управління. Переваги і недоліки моделей корпоративного управління. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління. Формування української моделі корпоративного управління. Основні ознаки формування української моделі корпоративного управління. Дуалістичний принцип формування української моделі корпоративного управління. Основні чинники впливу на розвиток принципів корпоративного управління в Україні.

Література: [11,12,13,14,15].

Тема 3. Інституціональні засади корпоративного управління

Законодавче забезпечення корпоративного управління в Україні. Зміни до Закону України «Про акціонерні товариства» як фактор підвищення рівня корпоративного управління. Міжнародні стандарти корпоративного управління та національні кодекси корпоративної поведінки. Структура стандартів

корпоративного управління. Кодекси корпоративного управління. Організаційні структури управління акціонерними товариствами. Система управління корпораціями в Україні.

Література: [1, 4, 8, 11,15].

Тема 4. Організаційні елементи корпоративного управління

Структура корпоративного управління. Типова структура корпоративного управління. Основні принципи побудови структури корпоративного управління. Загальні збори акціонерів: компетенції та порядок проведення. Основні групи питань, які відносяться до компетенції загальних зборів акціонерів. Організація роботи наглядової ради корпорації. Функції наглядової ради корпорації. Виконавчі органи корпорації, їх види та компетенції. Ревізійна комісія, порядок її створення та завдання. Корпоративний секретар та його функції в системі корпоративного управління.

Література: [3, 5, 4, 10, 12, 15].

Змістовий модуль 2. Регулювання діяльності акціонерних товариств

Тема 5. Механізми корпоративного управління

Побудова системи внутрішньокорпоративного управління. Винагороди і дивіденди. Суть дивідендної політики підприємства. Корпоративний контроль. Об'єкти корпоративного контролю. Органи управління корпорації, що здійснюють внутрішній контроль. Компетенції наглядової ради корпорації стосовно здійснення внутрішнього контролю. Основні дії ревізійної комісії в контексті корпоративного контролю. Корпоративний контроль і корпоративна етика. Характеристика трьох рівнів корпоративної культури. Основні елементи корпоративної культури. Суть корпоративної етики.

Література: [2, 3, 8, 9, 12, 13].

Тема 6. Інформаційна система корпорації

Поняття та принципи розкриття інформації. Базові складові процесу розкриття інформації в корпорації. Основні принципи розкриття інформації про

діяльність корпорації. Корпоративні комунікації. Вітчизняна та зарубіжна практика розкриття інформації і основні напрямки її поширення. Сутність внутрішніх корпоративних комунікацій та її мета. Основні завдання внутрішніх комунікацій в корпорації. Інструменти внутрішніх комунікацій корпорації.

Література: [7, 9, 11, 13, 15].

Тема 7. Корпоративна соціальна відповідальність

Сутність та складові елементи корпоративної соціальної відповідальності, рівні її впровадження. Рівні корпоративної соціальної відповідальності у вітчизняних корпораціях. Базові принципи Глобального договору ООН в системі корпоративної відповідальності. Ключові напрямки впровадження соціальної відповідальності. Напрями взаємодії корпорації з групами зацікавлених сторін в рамках реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності. Принципи корпоративної соціальної відповідальності та критерії її дотримання в корпорації. Стейкхолдери і їх роль у соціальній відповідальності корпорації. Показники оцінки корпоративної соціальної відповідальності.

Література: [10, 12, 13, 14, 15].

Тема 8. Злиття і поглинання як форма корпоративного управління

Види і мотиви злиття та поглинання. Характеристика основних видів злиття та поглинання. Ринок злиття і поглинання. Сутність внутрішніх мотивів компаній до здійснення операцій злиття і поглинання. Особливості злиття і поглинання на світовому ринку і відмінність від вітчизняних. Основні передумови успіху процесу злиття і поглинання. Негативні наслідки злиття і поглинання. Зміни корпоративних прав у процесі злиття і поглинання. Світові тенденції корпоративного злиття і поглинання. Нормативно-правові акти, які регламентують корпоративні права та регулюють процеси злиття і поглинання в Україні.

Література: [3, 11, 12, 13, 15].

Тема 9. Ефективність та якість корпоративного управління

Стандарти корпоративного управління та критерії його ефективності. Основні переваги корпорації від впровадження стандартів корпоративного управління. Управління ефективністю корпорації. Основні ознаки ефективності корпоративного управління та фактори, що впливають на нього. Методики оцінки ефективності корпоративного управління. Основні принципи та показники оцінювання рівня корпоративного управління. Характерні ознаки якості корпоративного управління.

Література: [2, 6, 7, 10, 11, 12, 15].

Змістовий модуль 3. Корпоративне управління та цінні папери

Тема 10. Корпоративне управління та інвестиційний процес

Корпоративне управління як важливий фактор інвестицій та економічного зростання. Потенційні можливості залучення інвестицій в корпораціях. Планування та реалізація інвестиційних рішень на рівні корпорацій. Характеристика процесу прийняття та реалізації управлінських рішень корпорації. Типи планування інвестиційного процесу. Особливості стратегічного інвестиційного планування в тому числі у вітчизняних корпораціях. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень. Концесійні форми взаємодії держави і корпорацій в інвестиційному процесі. Основні джерела фінансування концесійних проектів.

Література: [5, 8, 10, 12, 13].

Тема 11. Управління державними корпоративними правами

Корпоративний сектор держави та його структура. Фонд державного майна України та інші центральні органи виконавчої влади в системі управління державними корпоративними правами. Основні Завдання Фонду державного майна України. Механізм управління державними корпоративними правами. Особливості управління та обмеження розпорядження корпоративними правами держави. Показники оцінки ефективності управління корпоративними правами держави.

Література: [3,4,5, 9, 11, 12].

Тема 12. Цінні папери та їх роль в корпоративному управлінні

Цінні папери акціонерного товариства. Акції корпорації та їх класифікація. Особливості формування ринку акцій. Емісія випуску цінних паперів. Види цінних паперів. Набуття права власності на акції. Об'єкт права власності. Способи передачі та продажу цінних паперів .Сквіз-аут як спосіб обов'язкового продажу акцій. Обіг та облік цінних паперів.

Література: [3, 5, 8,11, 12].

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Корпоративне управління»

Денна форма навчання

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Сутність та інфраструктура корпоративного управління</i>		
Тема 1. Корпоративне управління як фактор розвитку економіки	3	9
Тема 2. Концепції та моделі корпоративного управління	4	8
Тема 3. Інституціональні засади корпоративного управління	4	9
Тема 4. Організаційні елементи корпоративного управління	6	9
<i>Змістовий модуль 2. Регулювання діяльності акціонерних товариств</i>		
Тема 5. Механізми корпоративного управління	3	9
Тема 6. Інформаційна система корпорації	3	8
Тема 7. Корпоративна соціальна відповідальність	3	9
Тема 8. Злиття і поглинання як форма корпоративного управління	5	9
Тема 9. Ефективність та якість корпоративного управління	3	8
<i>Змістовий модуль 3. Корпоративне управління та цінні папери</i>		
Тема 10. Корпоративне управління та інвестиційний процес	3	9
Тема 11. Управління державними корпоративними правами	3	9
Тема 12. Цінні папери та їх контроль в корпоративному управлінні	5	9
Разом	45	105

Заочна форма навчання

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Сутність та інфраструктура корпоративного управління</i>		
Тема 1. Корпоративне управління як фактор розвитку економіки	1	12
Тема 2. Концепції та моделі корпоративного управління	2	10
Тема 3. Інституціональні засади корпоративного управління	2	12
Тема 4. Організаційні елементи корпоративного управління	2	10
<i>Змістовий модуль 2. Регулювання діяльності акціонерних товариств</i>		
Тема 5. Механізми корпоративного управління	2	12
Тема 6. Інформаційна система корпорації	1	12
Тема 7. Корпоративна соціальна відповідальність	2	10
Тема 8. Злиття і поглинання як форма корпоративного управління	2	10
Тема 9. Ефективність та якість корпоративного управління	2	10
<i>Змістовий модуль 3. Корпоративне управління та цінні папери</i>		
Тема 10. Корпоративне управління та інвестиційний процес	2	10
Тема 11. Управління державними корпоративними правами	2	10
Тема 12. Цінні папери та їх контроль в корпоративному управлінні	2	10
Разом	22	128

5. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навча- ння
1	Корпоративна діяльність та розвиток корпоративних об'єднань	2	2
2	Етапи становлення корпоративної діяльності.	2	2
3	Основні види господарських товариств, що існують в Україні.	2	2
4	Корпоративні відносини та корпоративні інтереси	2	4
5	Учасники корпоративних відносин.	2	2
6	Суб'єкти корпоративних відносин.	2	4
7	Особливості внутрішніх і зовнішніх корпоративних відносин.	2	2
8	Формування системи корпоративного управління: сутність, цілі, завдання, принципи.	2	4
9	Основні проблеми корпоративного управління.	2	2
10	Міжгалузеві особливості системи корпоративного управління.	2	4
11	Концепції управління акціонерними товариствами.	2	2
12	Основні моделі корпоративного управління.	2	2
13	Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління.	2	4
14	Формування української моделі корпоративного управління. Основні ознаки формування української моделі корпоративного управління.	2	4
15	Дуалістичний принцип формування української моделі корпоративного управління.	3	4
16	Основні чинники, які гальмують розвиток принципів корпоративного управління в Україні.	2	2
17	Законодавче забезпечення корпоративного управління в Україні.	2	2
18	Нормативно-правова база функціонування корпорацій та забезпечення корпоративного управління.	2	4
19	Міжнародні стандарти корпоративного управління та національні кодекси корпоративної поведінки.	2	2
20	Кодекси корпоративного управління.	2	2
21	Організаційні структури управління акціонерними товариствами.	2	4
22	Система управління корпораціями в Україні.	3	2
23	Основні принципи побудови структури корпоративного управління.	2	2
24	Загальні збори акціонерів: компетенції та порядок	2	2

	проведення.		
25	Основні групи питань, які відносяться до компетенції загальних зборів акціонерів.	2	2
26	Організація роботи наглядової ради корпорації. Функції наглядової ради корпорації	2	2
27	Виконавчі органи корпорації, їх види та компетенції.	2	3
28	Корпоративний секретар та його функції в системі корпоративного управління.	3	2
29	Винагороди і дивіденди. Суть дивідендної політики підприємства.	2	2
30	Корпоративний контроль.	2	2
31	Об'єкти корпоративного контролю.	2	3
32	Органи управління корпорації, що здійснюють внутрішній контроль.	2	3
33	Компетенції наглядової ради корпорації стосовно здійснення внутрішнього контролю.	3	3
34	Основні дії ревізійної комісії в контексті корпоративного контролю.	2	3
35	Корпоративний контроль і корпоративна етика.	2	3
36	Поняття та принципи розкриття інформації. Базові складові процесу розкриття інформації в корпорації.	2	3
37	Корпоративні комунікації.	2	3
38	Вітчизняна та зарубіжна практика розкриття інформації і основні напрямки її поширення.	2	3
39	Інструменти внутрішніх комунікацій корпорації.	2	3
40	Сутність та складові елементи корпоративної соціальної відповідальності, рівні її впровадження.	2	2
41	Рівні корпоративної соціальної відповідальності у вітчизняних корпораціях.	2	2
42	. Базові принципи Глобального договору ООН в системі корпоративної відповідальності.	2	2
43	Принципи корпоративної соціальної відповідальності та критерії її дотримання в корпорації.	2	2
44	Напрями взаємодії корпорації з групами зацікавлених сторін в рамках реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності.	3	2
45	. Види і мотиви злиття та поглинання, характеристика основних видів злиття та поглинання.	2	2
46	Критерії якості корпоративного управління. Характерні ознаки якості корпоративного управління.	2	2
47	Корпоративне управління як важливий фактор інвестицій та економічного зростання.	2	2
48	Фонд державного майна України в системі управління	2	2

	державними корпоративними правами.		
49	Основні переваги корпорації від впровадження стандартів корпоративного управління	2	2
50	Цінні папери акціонерного товариства	2	2
Разом		105	128

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Корпоративне управління» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- управлінські ситуації;
- кейси;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- екзамен.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Корпоративне управління» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Електронний варіант лекцій	1-12
2	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-12
3	Управлінські ситуації	1-12
4	Тестові завдання	1-12
5	Навчальний посібник «Корпоративне управління». – Тернопіль, Крок, 2016	1-12
6	Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Корпоративне управління». – Тернопіль, Крок, 2016	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Апостолук О.З. Корпоративна культура як інструмент ефективного менеджменту підприємства в підвищенні його конкурентоспроможності. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. № 2. С. 68-73.
2. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Корпоративне управління: навчальний посібник. К.: ЦП «Компринт», 2015. 346с.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51 (від 19.12.2008). Ст. 384. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
4. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991р. Відомості Верховної Ради України. 1991. №49. Ст. 682. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
5. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI. Офіційний вісник України. 2012. № 76. Ст. 3066. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15 травня 2003р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №31-32. Ст. 263. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

7. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21. 06. 2006 р. Відомості Верховної Ради. 2006. № 46. ст. 456. (зі змінами та доповненнями). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16
8. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 червня 2006р. Відомості Верховної Ради України. 2006. №31. Ст. 268. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
9. Указ Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 1993 р. № 210/93. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210/93>
10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
11. Шкільняк М.М. Апостолук О.З. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Корпоративне управління» Тернопіль, 2016. 170 с.
12. Шкільняк М.М. Корпоративне управління: Навчальний посібник. Тернопіль: Крок, 2014. 294 с.
13. Mark Anthony Camilleri Corporate Sustainability, Social Responsibility and Environmental Management. Springer International Publishing. 2017.195 p.
14. Mergent Inc Reference Book of Corporate Management Hardcover. Dun&Bradstreet`publishing. 2017. 234 p.
15. Thomas Conyngton A Manual of Corporate Management: Containing Forms, Directions and Information for the Use of Lawyers and Corporate Officials. Forgotten Books. 2018. 430 p.